

1. Bez názvu, 2025
inštalácia
ocel, textilný záves
približne 450 × 250 × 250 cm
2. Bez názvu, 2025
diptych
olejový pastel, ceruza a uhlík
na papieri
50 × 70 cm
3. Bez názvu, 2025
súbor 4 objektov
nepálená hlina, priadza
rozmery variabilné, približne
30 × 20 × 18 cm
4. Bez názvu, 2025
súbor 2 malieb
akryl a olej na plátne
135 × 135 cm každá
5. Bez názvu
diptych
ocel, textil
30 × 220 cm, 30 × 300 cm
6. Bez názvu
súbor 5 kresieb
olejový pastel na plátne,
zasadené do mycéliového rámu
kresby 30 × 40 cm, rámy
variabilných rozmerov

SPOMIENKY, KTORÉ SA STÁVAJÚ MOJE Monika Pascoe Mikyšková

Dlhodobý projekt Moniky Pascoe Mikyškovej stavia na klasickom paradexe — reflektuje pamäť ako síce osobnú, nikdy však nie plne súkromnú. Pamäť vzniká a utvára sa vo vzťahoch medzi ľuďmi, generáciami, miestami a materiálmi. Je žitá, životnou skúsenosťou sa premieňa i odovzdáva. Nesú ju nielen spoločne prežitú chvíľu, ale aj samotné gestá, mimovoľné reakcie, ktoré nemáme plne pod kontrolou. Ako taká je zachytávaná, triedená a inštitucionalizovaná, je prežívaná — a stáva sa životnou traumou.

Detská spomienka — horúce leto, krajinu zalieva nazlátle svetlo, zlatisté sú aj kvety rastlín, ktoré na lúke zbiera dieťa so svojou babičkou. Kvetina utišenia, ľubovník bodkovaný, výrazný nielen svojím kvetom, sa v ďalšej spomienke premieňa na červený odvar nasladlej chuti. Zbiera sa, suší sa, pije sa, znovu pritom získava svoj čarovný význam — je opäť onou „krvou svätého Jána“, ktorá sa na počesť dobrých duchov vešala nad domáce oltáre (odkiaľ napokon pochádza aj jej latinský názov, *Hypericum perforatum*).

Pascoe Mikyšková citlivým spôsobom skúma vlastnú pamäť, jej dosah, premeny, trhliny, pričom sa obracia k sebe najbližším, k svojim starým rodičom, k ich deťom, svojim rodičom a súrodencom. Sleduje pohyb a tok pamäti, od intímnej spomienky k jej zdieľaniu, zaujíma ju však aj návrat k tomu, čo sa z oficiálnych rozprávání vytráca, no naďalej prežíva v drobných rituáloch a opakovaných praktikách. Prečo vlastne bolo potrebné kvety upokojenia?

Galeria
Zlata
Korčarka

TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

NOVÁ
PARDUBICE
UMENCOVÁ
NOSTRA

Ústrednou témou veľkoryso ponúkaného intímneho príbehu je napätie medzi osobným naratívom a pamäťou, ktorá je uchopovaná a pretváraná kolektívne — je nesená druhou či treťou generáciou, ktorá s prežitým nemá priamu skúsenosť, jej ozveny však rozpoznáva nielen vo svojich snoch, ale aj v gestách či rodinných komunikačných zvyklostiach. Príliš prudké reakcie, sklony k melanchólii, obavy, to všetko niekde pramení. Zatiaľ čo akákoľvek artikulovaná, akokoľvek inštitucionalizovaná pamäť usiluje o stabilitu, prehľadnosť a kontinuitu „veľkých dejín“, osobná pamäť zostáva zo svojej podstaty fragmentárna, premenlivá a často nejednoznačná. Pascoe Mikyšková ukazuje, že práve v tomto rozpore vzniká svojbytné produktívne pole — že malé dejiny každodennosti, rodinných vzťahov a telesných skúseností nie sú iba doplnkom oficiálnej histórie, ale jej vlastným predpokladom.

Dôležitú úlohu tu, ako napokon vždy, keď ide o ľudský svet, zohráva fikcia. Sú to fikčné štruktúry, ktoré umožňujú, aby sa individuálna pamäť nestala iba dokumentom, ale zostala otvorená interpretácii aj premeny. Aby to, čo prežila a s čím sa musela vyrovnáť babička, mohlo nebadane prijať malé dievča, respektíve vedome reflektovať dospelá žena. Fikcia vytvára priestor, v ktorom sa osobné rozprávanie môže dotknúť kolektívnej skúsenosti bez toho, aby bolo úplne pohltené jednotným historickým výkladom. Disponuje možnosťou (seba)prijatia, porozumenia, zmierenia.

Žiadny naratív, žiadna fikcia, tobôž trauma sa pritom nemôže zaobísť bez hmoty. Podobne ako sa Pascoe Mikyšková v minulosti zaoberala pamäťou rastlinného sveta, traumami ekosystému, využíva teraz rastlinné bohatstvo svojej rodnej krajiny, onej pôvodnej zeme, a vzťahuje sa k svetu človeka. Pamäť nechápe ako abstraktnú, symbolickú či podvedomú, ale ako telesnú. Identifikuje ju v úkonoch, ktoré sa opakujú — a pre svoje opakovanie si vyžadujú materializáciu. Vyžadujú veci, ktorých sa možno dotýkať, stláčať ich, ovoniavať ich, lámať ich, zalievať horúcou vodou.

A práve tu Pascoe Mikyšková kladie na stôl svoj najsilnejší tromf — angažuje mágiu, pričom s ňou nepracuje ako s menej racionálnou vierou, ale ako so špecifickým — primárnym — modelom vzťahového myslenia. Chápe ju ako dôkaz toho, že sa pamäť prenáša skôr prostredníctvom dotyku, opakovania a prítomnosti než prostredníctvom záznamu či opisu. A že sa takto prenáša aj ono pochopenie — v rodine, v intimite vzťahov s najbližšími — vzťahu azda najdôležitejšieho.

Výstava sama, ako aplikovaná časť avizovaného dlhodobého záujmu, potom vytvára priestor, v ktorom sa stretávajú osobné a zdieľané naratívy, malé a veľké dejiny, individuálna spomienka a inštitucionalizovaná pamäť — pričom nejde iba o príbeh Moniky Pascoe Mikyškovej. Ukazuje sa, že pamäť je v prvom rade proces a že tento proces môžeme navzájom zdieľať, bez toho, aby sme nutne zdieľali totožnú iniciáciu. Pohyb po tenučkej hranici medzi sebou a inými, nami a nimi, medzi osobným a zdieľaným je identifikovaný ako ten, ktorý umožňuje pamäti znovu sa stať živou a platnou tak v rámci malých, ako aj veľkých dejín.

(1983, Žilina) je slovenská vizuálna umelkyňa, ktorá žije a pracuje v Bratislave. Vo svojej tvorbe sa dlhodobo pohybuje na pomedzí maľby, kresby, objektu a priestorovej inštalácie a systematicky rozvíja tému vzťahu človeka a prírody, pamäti a času, s dôrazom na rastlinné štruktúry, etnobotaniku a materiálne procesy. Jej práce sa vyznačujú citlivým prepájaním osobnej skúsenosti so širšími ekologickými a kultúrnymi súvislosťami. Patria k výrazným príspevkom súčasného stredo európskeho umenia s environmentálnou a posthumanistickou citlivosťou.

Pascoe Mikyšková študovala v rokoch 2003 — 2007 na VŠVU v Bratislave, kde absolvovala magisterské štúdium v ateliéri maľby a iných médií pod vedením Daniela Fischera. V roku 2004 absolvovala zahraničný študijný pobyt na University of Newcastle upon Tyne vo Veľkej Británii, kde sa venovala ateliérovej praxi zameranej na kresbu a maľbu v rozšírenom mediálnom kontexte. V rokoch 2008 — 2014 pokračovala na svojej alma mater, opäť v ateliéri maľby a iných médií, kde sa jej tvorba výrazne posunula smerom k priestorovým inštaláciám a práci s materiálom, v doktorandskom štúdiu.

Od začiatku svojej profesionálnej dráhy sa Monika Pascoe Mikyšková sústavne prezentuje na Slovensku, v Českej republike aj v zahraničí. K jej posledným samostatným realizáciám patrí rozsiahly inštalačný projekt *Spomienky, ktoré mi nepatria*, uvedený v rokoch 2025 — 2026 v PLATO Ostrava, kde prostredníctvom kresby, akvarelu, objektov a priestorového riešenia tematizovala osobnú i kolektívnu pamäť spojenú s rastlinnými motívmi. Výraznou kapitolou jej tvorby je aj cyklus *Percieve White* (2022 — 2023), respektíve projekt *Plants*, realizovaný v roku 2019 v Galérii mesta Bratislavy, kde po prvýkrát vo väčšom rozsahu rozvinula tému botanických štruktúr a ich kultúrnych a symbolických významov. Jej práce boli taktiež súčasťou medzinárodných prehliadok vrátane Bienále Zielona Góra či Vienna Contemporary.

Za svoju tvorbu bola Monika Pascoe Mikyšková opakovane ocenená. V roku 2007 získala tretiu cenu v súťaži VÚB Maľba roka. V roku 2015 získala Collection Invitation Prize v rámci súťaže Essl Art Award CEE, ktorá viedla k akvizíčnému záujmu o jej dielo. V rokoch 2019 a 2023 bola podporená štipendiom Nadácia NOVUM a v roku 2023 sa stala laureátkou Ceny Oskára Čepana, jedného z najvýznamnejších ocenení pre mladú a strednú generáciu výtvarných umelcov/-kýň na Slovensku. Tvorba Moniky Pascoe Mikyškovej predstavuje konzistentný a odborne rešpektovaný príspevok k súčasnému diskurzu o vizuálnom umení.